

УДК 811.161.2

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-207-21>**МОРФОЛОГІЧНА ПАРАДИГМАТИКА УКРАЇНСЬКИХ
ГІДРОНІМІВ СЕРЕДНЬОГО РОДУ ДРУГОЇ ВІДМІНИ****MORPHOLOGICAL PARADIGMATIC OF UKRAINIAN NEUTER
HYDRONYMS OF THE SECOND DECLINATION****Кучмак К.І.,***orcid.org/0000-0002-1921-6309**аспірантка кафедри української філології та журналістики**Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка*

У статті висвітлено основні чинники, що впливають на структуру морфологічних парадигм українських власних назв водних об'єктів, які у сучасній українській літературній мові відмінюють за зразком середнього роду другої відміни твердої, м'якої, мішаної груп, і виокремлено систему елементарних парадигматичних класів власних назв водних об'єктів середнього роду другої відміни твердої, м'якої, мішаної груп. До іменників другої відміни твердої групи зараховано українські гідроніми із твердою приголосною фонемою основи /л/, /н/, /в/, /т/, /к/, /р/, /д/, до м'якої групи зараховано гідроніми з кінцевими м'якими приголосними основи /л'/, /н'/, /т'/, /с'/, /ж/, шиплячими /ч/, /ж/, /ш/, власні назви на -е з твердими кінцевими приголосними основи /ц/, /л/, до мішаної групи належать гідроніми з кінцевим приголосним /ч/, відмінкові форми яких визначають морфологічні (належність до пропріативного класу гідронімів, відповідно – віднесеність до категорії неістот, маркованість категорією середнього роду; однотипність відмінкових форм); акцентуаційний (однаковий нерухомий наголос на основі або на флексії у відмінкових формах однини); однакова графічна презентація флексій; морфонологічний (чергування твердих і м'яких приголосних фонем) релевантні фактори. У процесі дослідження використано комплексну методику, що об'єднує різні методи та прийоми, основними з яких є описовий, зіставний і метод кількісних підрахунків. Виокремлено 8 елементарних парадигматичних класів українських власних назв водних об'єктів середнього роду другої відміни твердої, м'якої, мішаної груп. Морфологічна парадигматика українських гідронімів середнього роду другої відміни твердої, м'якої, мішаної груп потребує комплексного аналізу та системного опису, урахування сучасні підходи, вплив екстра- й інтралінгвальних чинників.

Ключові слова: відмінювання, гідронім, група відмінювання (тверда, м'яка, мішана), друга відміна, елементарний парадигматичний клас, морфологічна парадигматика, неповна числова парадигма.

The article analyzes the inflectional paradigm of Ukrainian neuter hydronyms, which are declined according to the pattern of the second declension of hard, soft and mixed group and the system of elementary paradigmatic classes of proper names of water bodies of the second declension of hard, soft and mixed group is singled out. Nouns of the second declension of the hard group include Ukrainian hydronyms with a hard consonant base phoneme /l/, /n/, /v/, /t/, /k/, /r/, /d/, the soft group includes hydronyms with final soft consonants of the stem /l'/, /n'/, /t'/, /s'/, /j/, sibilants /kh/, /zh/, /sh/, proper names in -e with hard final consonants of the stem /ts/, /l/, the mixed group includes hydronyms with the final consonant /h/, the case forms of which are determined by morphological ones (belonging to the propriative class of hydronyms, respectively – belonging to the category of non-beings, neuter, second declension, homogeneity of case forms); accentuation (the same fixed stress on the base or on the inflection in singular singular forms); the same graphic presentation of inflections; morphonological (alternation of hard and soft consonant phonemes) relevant factors. It should be noted that the proper names of water bodies of the second declension of the mixed group are not characterized by the alternation of vowels or consonants. The research used a comprehensive methodology that combines various methods and techniques, the main of which are descriptive, comparative and quantitative calculations. The author analyzes 8 elementary paradigmatic classes of Ukrainian proper names of water bodies of the neuter second declension of hard, soft, mixed groups. The morphological paradigm of hydronyms for the designation of the neuter of second declension of hard, soft, mixed groups requires a detailed study and systematic description, taking into account modern approaches, extra- and intralingual factors.

Key words: declension, hydronym, conjugation group (hard, soft, mixed), second declension, elementary paradigmatic class, morphological paradigmatic, incomplete numerical paradigm.

Постановка проблеми. Словозміну іменника у сучасній українській мові ґрунтовно описували на всіх етапах розвитку українського мовознавства. Різні аспекти іменникової словозміни української мови, зокрема другої відміни середнього роду, досліджували С.П. Бевзенко, О.В. Болюх, Л.А. Булаховський, І.Р. Вихованець, А.П. Загнітко, Ю.О. Карпенко, С.Л. Ковтюх, І.Г. Матвіяс, М.Я. Плющ, С.П. Самійленко, Є.К. Тимченко, Ю.В. Шевельов та ін. Серед інших аспектів на певні відмінкові форми власних назв водних об'єктів звертали увагу С.О. Вербич, О.П. Карпенко, В.В. Лучик, Л.Т. Масенко, І.В. Муромцев, Я.П. Редьква, О.С. Стрижак, З.Т. Франко, В.П. Шульгач та ін. Проте питання особливостей морфологічної парадигматики українських власних назв водних об'єктів залишається маловивченим й актуальним донині.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Переважно у ґраматиках, монографіях розглянуто словозміну апелятивів, є окремі розвідки, у яких вивчено питання відмінювання онімів, зокрема дисертація С.Л. Ковтюх «Становлення системи словозміни ойконімів української мови» (1997) [3] та монографія С.Л. Ковтюх, О.М. Кашталян «Словозмінна парадигматика українських прізвищ» (2012) [4]. Ґраматичні особливості гідронімів, зокрема й деякі словозмінні форми, досліджувала З.Т. Франко [10]. Укладено «Словник гідронімів України» (1979), «Словник мікрогідронімів України. Волинь, Житомирщина, Запоріжжя, Київщина, Кіровоградщина, Полтавщина, Черкащина» (2004), «Етимологічний словник топонімів України» (2014) тощо. Ґрунтова працею, у якій вивчено й упорядковано назви як протічних, так і непротічних вод, є наукова розвідка А.І. Кривульченка «Водні об'єкти Кіровоградської області» (2011). Проте у сучасному мовознавстві відсутнє комплексне дослідження відмінкових форм українських гідронімів із виокремленням релевантних критеріїв, що визначають систему словозміни цих іменників.

Актуальність дослідження зумовлена потребою системного опису морфологічних парадигм українських власних назв водних об'єктів і виокремлення низки елементарних парадигматичних класів (ЕПК) гідронімів середнього роду другої відміни.

Мета дослідження – визначити елементарні парадигматичні класи українських власних назв водних об'єктів середнього роду другої відміни твердої, м'якої та мішаної груп. Реалізація мети передбачає розв'язання таких завдань: 1) з'ясувати критерії належності вищезазначених гідронімів до різних словозмінних парадигм; 2) виділити елементарні парадигматичні класи (ЕПК) українських власних назв водних об'єктів середнього роду другої відміни у межах кожної з трьох груп відмінювання.

Виклад основного матеріалу. Дослідник історії української мови С.П. Бевзенко зазначає, що «у сучасну другу відміну ввійшли насамперед іменники кол. -ѣ-, -јѣ-осн. Вони найкраще зберегли свою систему флексій у сучасній українській мові. Із них краще збереглися -ѣ-осн., а -јѣ-осн. підпали певним змінам, зокрема під впливом -ѣ-осн.; окрема ж група слів кол. -јѣ-осн. значно змінила свої форми, можна гадати під впливом -ї- та -п-осн. У цю відміну ввійшли також іменники кол. -s-осн., які, втративши свій характерний суфікс -ес-, повністю злилися з -ѣ-осн.» [1, с. 64].

Предметом нашого дослідження стали гідроніми середнього роду із закінченням **-е, -о, -а** (графічно **-я**): *Глінище, Дніпріще, Печище, Путіще, Ріпище, Світлічище, Топільце, Топіще, Хмелище, Ямище, Багно, Вікно, Ґало, Заплесо, Купало, Маковіло, Пульмо, Тірло, Дряговіння, Замоложся, Колоддя, Межилісся, Підлісся*, тощо. Наша картотека нараховує 188 гідронімів, які відмінюються за зразками іменників другої відміни твердої, м'якої, мішаної груп. До твердої групи віднесено 49 українських власних назв водних об'єктів на -о з кінцевими приголосними основи /л/, /н/, /в/, /т/, /к/, /р/, /д/: *Болото* (СМУ, с. 13), *Бердо* (СГУ, с. 39), *Болотисько* (СГУ, с. 63), *Вікно* (СМУ, с. 20), *Дерло* (ГС, с. 1713), *Заліно* (СМУ, с. 327), *Замчисько* (СМУ, с. 39), *Каліно* (СМУ, с. 203), *Каліло* (ЕСТУ, с. 240), *Купало* (СМУ, с. 54), *Лісництво* (СМУ, с. 57), *Локото* (СМУ, с. 58), *Макишболото* (ЕСТУ, с. 315), *Мерло* (ГС, с. 1714), *Мотовіло* (СМУ, с. 65), *Озерко* (СМУ, с. 70), *Плесо* (СМУ, с. 79), *Рачисько* (СМУ, с. 84), *Стігло* (СМУ,

с. 96), *Ті́рло* (СМУ, с. 368), *Ту́рло* (ВОК, с. 147), *Че́нчало* (СМУ, с. 104), *Шахно́* (СМУ, с. 106). До м'якої групи зараховано 85 гідронімів на **-а** (графічно **-я**) з кінцевими м'якими приголосними основи /л'/, /н'/, /т'/, /д'/, /з'/, /с'/, /й/, шиплячими /ч/, /ж/, /ш/, власні назви на **-е** з твердими кінцевими приголосними основи /ц/, /л': *Бо́літце* (СГУ, с. 62), *Гади́ння* (СМУ, с. 23), *Дряго́віння* (СМУ, с. 23), *Замлі́ння* (СМУ, с. 249), *Зава́лля* (СМУ, с. 37), *Кі́ззя* (СМУ, с. 45), *Кильті́ччя* (ГС, с. 1714), *Коло́ддя* (СМУ, с. 48), *Локі́ття* (СМУ, с. 48), *Межилі́сся* (СМУ, с. 63), *Мерце́* (ГС, с. 1714), *Наврат́тя* (СМУ, с. 67), *Озі́рце* (ЕСТУ, с. 359), *Осса́* (СМУ, с. 72), *Підбере́жжя* (СМУ, с. 77), *Старосі́лля* (СМУ, с. 294), *Топі́льце* (СМУ, с. 183). До мішаної групи належить 54 назви на **-е** з кінцевою приголосною основи /ч/: *Багні́ще* (СМУ, с. 309), *Боло́тище* (ВОК, с. 36), *Бу́дище* (ЕСТУ, с. 78), *Водосхо́вище* (СМУ, с. 21), *Ворсклі́ще* (СМУ, с. 380), *Глі́нище* (СМУ, с. 25), *Гнізді́ще* (СМУ, с. 26), *Двори́ще* (СМУ, с. 127), *Дніпрі́ще* (ЕСТУ, с. 185), *Змі́йовище* (СМУ, с. 42), *Кокви́ще* (СМУ, с. 48), *Лові́ще* (СМУ, с. 152), *Мості́ще* (СМУ, с. 158), *Озері́ще* (СМУ, с. 70), *Пе́чище* (СМУ, с. 77), *Рі́пище* (ЕСТУ, с. 402), *Рі́чище* (СМУ, с. 287), *Світлі́чище* (СМУ, с. 89), *Торфо́вище* (СМУ, с. 99), *Хліві́ще* (СМУ, с. 102), *Че́рвище* (СМУ, с. 104), *Я́мище* (СМУ, с. 307).

Серед іменників середнього роду мішаної групи другої відміни значну частину становлять утворення зі словотворчим формантом **-ищ(е)**. С.П. Бевзенко засвідчує, що за допомогою цього суфікса чи складного **-овищ(е)** з найдавніших часів творяться просторові назви місця (*пожари́ще, згари́ще, пасови́ще, багни́ще, вогни́ще, городи́ще, сели́ще, двори́ще, гори́ще, станови́ще* – у значенні: табір, стан), є серед них і пізніші, власне-українські деривати (*гори́ще, стави́ще*) [1, с. 125].

Крім того, формант **-ищ(е)**, який за походженням відносять до праслов'янських словотворчих засобів, що використовувалися у словах зі значенням знаряддя (*топорі́ще, гра́блище, сокири́ще, мітлі́ще, молотові́ще* тощо), а особливо місця дії (*пусти́рище, торфо́вище, глі́нище, ле́жбище, баитані́ще, коноплі́ще, стрі́льбище, горохові́ще, терні́ще, кукурудзи́ще* тощо), пізніше, на ґрунті окремих слов'янських мов, найбільшого поширення зазнавши у східнослов'янських, набуває пейоративного (презирливості, зневажливості) та збільшено-згубного значення (*морозі́ще, зубі́ще, каву́ніще, камені́ще, гарбузі́ще, гнізді́ще, ко́жуши́ще, колесі́ще, стовбу́рище, гребі́нище* тощо) [1, с. 134–135].

На виокремлення елементарних парадигматичних класів гідронімів середнього роду другої відміни впливає низка чинників. Насамперед граматичні категорії роду, числа та відмінка, зокрема важливою є числова парадигма. Проаналізувавши наукові розвідки вітчизняних мовознавців щодо числової категорії власних назв цього класу онімів, вважаємо за потрібне відносити до іменників *singularia tantum* українські власні назви водних об'єктів, ужиті в однині, та до *pluralia tantum*, якщо гідроніми вживаються тільки у множині. Такий розподіл свідчить про неповну числову парадигму цих онімів. Отже, українські власні назви водних об'єктів, що належать до середнього роду, мають неповну числову парадигму – виключно форми однини.

Акцентуація є одним із головних чинників, який впливає на морфологічну парадигматику українських власних назв водних об'єктів. Уперше дослідження наголосу здійснив мовознавець О.О. Потєбня, його обґрунтування щодо наголосу в системі відмінювання є важливими донині. У сучасному мовознавстві наголошення іменників вивчали В.М. Винницький, В.Г. Складенко, П.В. Мацьків, В.О. Горпинич, С.Л. Ковтюх, Л.І. Гуцул та ін.

Чотири акцентні типи непохідних іменників середнього роду виокремлює В.М. Винницький: а) нерухомий наголос на корені в однині та множині; б) нерухомий кореневий наголос в однині та флексійний – у множині; в) наголошений перший склад кореня, який у формах множини переходить на другий кореневий склад; г) нерухомий наголос на флексії в однині та кореневий у множині [2, с. 186–206]. На особливості наголошення суфіксальних іменників середнього роду звертає увагу П.В. Мацьків, виділяючи такі групи: 1) завжди або як правило

наголошеними є такі суфікси: *-инн-*, *-овинн-*, *-інн-*; 2) переважно наголошені суфікси *-анн-*, *-исък-*; 3) зазвичай ненаголошений суфікс *-енн-*; 4) переважно ненаголошений *-иц-* [9, с. 53–55]. Дослідник простежує кореневе наголошення іменників середнього роду із префіксами *пере-*, *перед-*, *без-* [8, с. 36–39].

Дослідниця С.Л. Ковтюх у статті «Елементарні парадигматичні класи іменників середнього роду II відміни твердої групи в українській мові» для зазначених назв виокремила такі акцентні парадигми «наголос на основі (*ча́до*); наголошена основа в одн. та Р. в. мн., в усіх інших формах мн. – наголос на закінченні (*пра́во*); наголошена флексія в одн. та основа в мн. (*вино́*); наголос на I складі основи в одн. та на II від початку складі основи у мн. (*о́зеро*); наголошений I склад в одн. та Р. в. мн. та флексійний наголос в усіх формах мн., крім Р. в. (*ма́сло*); на I складі основи в одн., на закінченні у мн., крім Р. в., де наголошено останній склад основи – словозмінний суфікс *-ес* (*не́бо*); з наголосом на першому складі в одн. та Н., З., Кл. в. мн. й наголошеним закінченням у Р., Д., О. та М. в. мн. (*о́ко*)» [6, с. 131]. На думку мовознавчині С.Л. Ковтюх, «переважна більшість іменників с. р. мішаної групи II відміни має нерухомий наосновний наголос» [7, с. 345].

У системі словозміни українських власних назв водних об'єктів другої відміни твердої, м'якої, мішаної груп, що відмінюються тільки в однині, виокремлено дві акцентуаційні парадигми:

1) переважна більшість гідронімів репрезентована в усіх відмінкових формах із наголошеною основою (у називному відмінку – *Мотові́л-о*, у родовому відмінку – *Мотові́л-а*, у давальному відмінку – *Мотові́л-у*, у знахідному відмінку – *Мотові́л-о*, в орудному відмінку – *Мотові́л-ом*, у місцевому відмінку – *на, у (в), при, по Мотові́л-і, по Мотові́л-у*, у кличному відмінку – *Мотові́л-о*);

2) з наголошеним закінченням (у називному відмінку – *Багн-о́*, у родовому відмінку – *Багн-а́*, у давальному відмінку – *Багн-у́*, у знахідному відмінку – *Багн-о́*, в орудному відмінку – *Багн-о́м*, у місцевому відмінку – *на, у (в), при, по Багн-і́, по Багн-у́*, у кличному відмінку – *Багн-о́*).

Для виділення елементарних парадигматичних класів українських власних назв водних об'єктів досліджуваної групи важливими є такі чинники:

- 1) частиномовна належність до іменників;
- 2) іменниковий тип відмінювання;
- 3) граматичні значення морфологічних категорій (належність до пропріативного класу гідронімів, відповідно – віднесеність до категорії неістот, середнього роду, другої відміни, певної групи відмінювання);
- 4) спільність флективних рядів;
- 5) те саме графічне вираження флексій;
- 6) неповна парадигма;
- 7) однакове наголошування словоформ у межах парадигми;
- 8) однакові чергування приголосних фонем.

Для відмінювання гідронімів середнього роду другої відміни твердої групи характерне чергування твердої/м'якої приголосних фонем у формі місцевого відмінка однини перед закінченням *-і*: *Багнó* – *на, у (в), при, по Багні́*; *Болото́* – *на, у (в), при, по Болóті*; *Вікно́* – *на, у (в), при, по Вікні́*.

Для відмінювання гідронімів середнього роду другої відміни м'якої групи характерне чергування твердої/м'якої приголосних фонем у формі родового, давального, місцевого відмінків однини: *Болі́тце* – *Болі́тця* – *Болі́тцю* – *на, у (в), при, по Болі́тці*, *по Болі́тцю*; *Мерці́* – *Мерці́я* – *Мерці́ю* – *на, у (в), при, по Мерці́*, *по Мерці́ю*; *Озе́рце* – *Озе́рця* – *Озе́рцю* – *на, у (в), при, по Озе́рці*, *по Озе́рцю*; *По́ле* – *По́ля* – *По́лю* – *на, у (в), при, по По́лі*, *по По́лю*; *Топі́льце* – *Топі́льця* – *Топі́льцю* – *на, у (в), при, по Топі́льці*, *по Топі́льцю*.

Особливості парадигматики іменників середнього роду досліджувала мовознавчиня С.Л. Ковтюх, яка виділила 120 елементарних парадигматичних класів (тверда група – 77, м'яка – 33, мішана – 10) [5–7].

Для гідронімів середнього роду твердої групи виокремлено 4 елементарних парадигматичних класи, що включають 49 назв. У відмінкових формах засвідчені такі флексії: називний відмінок – **-о**; родовий відмінок – **-а**; давальний відмінок – **-у**; знахідний відмінок – **-о**; орудний відмінок – **-ом**; місцевий відмінок – **-і, -у**; кличний відмінок – **-о**.

ЕПК № 1 (Болото) репрезентовано 31 гідронімом: *Болото, Джуркало, Заляно, Каліно, Лісництво, Маковіло, Озеро, Турло* тощо, які мають нерухомий наголос на основі, чергування приголосних фонем: тверда – м'яка в місцевому відмінку: *Дерло – на, у (в), при, по Дерлі, Занелядо – на, у (в), при, по Занеляді, Купало – на, у (в), при, по Купалі*, дублетні закінчення у місцевому відмінку **-і, -у**: *на, у (в), при, по Дерлі, Дерлу, на, у (в), при, по Занеляді, Занеляду, на, у (в), при, по Купалі, Купалу*.

ЕПК № 2 (Багно) охоплює 5 назв: *Вікно, Лешно, Тягно, Шагно*, для них характерні нерухомий наголос на флексії; чергування приголосних фонем: тверда – м'яка у місцевому відмінку: *Багно – на, у (в), при, по Багні, Вікно – на, у (в), при, по Вікні, Тягно – на, у (в), при, по Тягні*; дублетні флексії у місцевому відмінку **-і, -у**: *на, у (в), при, по Багні, Багну, на, у (в), при, по Вікні, Вікну, на, у (в), при, по Тягні, Тягну*.

ЕПК № 3 (Замчисько) включає 12 українських власних назв водних об'єктів: *Змійовисько, Озерко, Око, Рачисько, Торфівисько*, що мають нерухомий наголос на основі. У цих назвах не відбувається чергування приголосних у місцевому відмінку та засвідчена тільки флексія **-у** в цьому відмінку: *Змійовисько – на, у (в), при, по Змійовиську, Озерко – на, у (в), при, по Озерку, Рачисько – на, у (в), при, по Рачиську, Торфівисько – на, у (в), при, по Торфівиську*.

ЕПК № 4 (Джерелько) нараховує 1 гідронім, що має нерухомий наголос на флексії. У цій назві не відбувається чергування приголосних у місцевому відмінку та засвідчена тільки флексія **-у** в цьому відмінку: *Джерелько – на, у (в), при, по Джерельку*.

До 3 елементарних парадигматичних класів гідронімів середнього роду м'якої групи входить 85 назв. У відмінкових формах гідронімів на **-а** (графічно **-я**) з кінцевим м'яким приголосним основи, шиплячими засвідчені такі флексії: називний відмінок – **-а** (орфографічно **-я**); родовий відмінок – **-а** (орфографічно **-я**); давальний відмінок – **-у** (орфографічно **-ю**); знахідний відмінок – **-а** (орфографічно **-я**); орудний відмінок – **-ам** (орфографічно **-ям**); місцевий **-і, -у** (орфографічно **-ю**); **-а** (орфографічно **-я**).

У відмінкових формах гідронімів на **-е** з твердими кінцевими приголосними основи **/ц/, /л/** засвідчені такі флексії: називний відмінок – **-е**; родовий відмінок – **-а** (орфографічно **-я**); давальний відмінок – **-у** (орфографічно **-ю**); знахідний відмінок – **-е**; орудний відмінок – **-ем**; місцевий **-і, -у** (орфографічно **-ю**); кличний відмінок – **-е**.

ЕПК № 5 (В'яззя) зараховано 56 гідронімів із нерухомим наголосом на основі та дублетними закінченнями у місцевому відмінку **-і** та **-ю**: *Гадіння – на, у (в), при, по Гадінні, Гадінню, Замління – на, у (в), при, по Замлінні, Замлінню, Залісся – на, у (в), при, по Заліссі, по Заліссю, Коріння – на, у (в), при, по Корінні, по Корінню, Облоння – на, у (в), при, по Облонні, по Облонню*.

ЕПК № 6 (Загір'я) включає 25 назв, які мають нерухомий наголос на основі, дублетні закінчення у місцевому відмінку **-і** (орфографічно **-ї**), та **-у** (орфографічно **-ю**): *Зарів'я – на, у (в), при, по Зарів'ї, Зарів'ю, Куп'я – на, у (в), при, по Куп'ї, Куп'ю, Піддуб'я – на, у (в), при, по Піддуб'ї, Піддуб'ю*.

ЕПК № 7 (Мерце) нараховує 1 українську власну назву водного об'єкта, що має нерухомий наголос на флексії; чергування приголосних фонем: тверда – м'яка в родовому, давальному, місцевому відмінках; дублетні закінчення у місцевому відмінку **-і** та **-ю**: *Мерце – Мерця – Мерцю – на, у (в), при, по Мерці, по Мерцю*.

Відповідно до чинників виокремлено лише один елементарний парадигматичний клас гідронімів середнього роду мішаної групи, який включає 54 назви. У відмінкових формах засвідчені такі флексії: називний відмінок – **-е**; родовий відмінок – **-а**; давальний відмінок – **-у**; знахідний відмінок – **-е**; орудний відмінок – **-ем**; місцевий відмінок – **-і, -у**; кличний відмінок – **-е**.

До **ЕПК № 8 (Багніще)** зараховано українські власні назви водних об'єктів із нерухожим наголосом на основі, дублетними закінченнями у місцевому відмінку **-і** та **-у**: *Болóтище – на, у (в), при, по Болóтищі, Болóтищу, Ворскліще – на, у (в), при, по Ворскліщі, Ворскліщу, Кóквище – на, у (в), при, по Кóквищі, Кóквищу, Мостіще – на, у (в), при, по Мостіщі, Мостіщу.*

Для гідронімів середнього роду мішаної групи не притаманні чергування приголосних фонем. Для всіх українських власних назв водних об'єктів характерні дублетні закінчення у місцевому відмінку **-і** й **-у** та нерухожий наголос на основі.

Висновки. Головними критеріями, що визначають ЕПК досліджуваних субстантивів, є категорія роду, виокремлення неповних парадигм, однотипність відмінкових закінчень, наявність дублетних, віднесеність до назв неістот, однотипність акцентних парадигм.

Отже, гідроніми, які належать до **ЕПК № 1 (Болóто), ЕПК № 3 (Зáмчисько), ЕПК № 5 (В'яззя), ЕПК № 6 (Загíр'я), ЕПК № 8 (Багніще)** мають нерухожий наголос на основі; оніми **ЕПК № 2 (Багно́), ЕПК № 4 (Джерелько́), ЕПК № 7 (Мерце́)** характеризуються наголошеним закінченням. Чергування твердої з м'якою приголосних фонем характерне для **ЕПК № 1 (Болóто), ЕПК № 2 (Багно́), ЕПК № 7 (Мерце́), ЕПК № 8 (Багніще)**. Варто відзначити, що для **ЕПК № 1 (Болóто), ЕПК № 2 (Багно́), ЕПК № 5 (В'яззя), ЕПК № 6 (Загíр'я), ЕПК № 7 (Мерце́), ЕПК № 8 (Багніще)** характерні дублетні закінчення у місцевому відмінку **-і, -у**. Словозмінна парадигматика власних назв водних об'єктів потребує комплексного детального вивчення з урахуванням новітніх підходів у мовознавстві.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

ВОК – Кривульченко А.І. Водні об'єкти Кіровоградської області. Частина І. Словник водних об'єктів. Частина ІІ. Атлас гідрографічної мережі. Класифікатор водотоків. Водосховища : монографія. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2011. 356 с.

ГС – Гідрографічний словник (водойми України). *Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.)* / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ, ІРПНІ : ВТФ «Перун», 2005. С. 1713–1715.

ЕСТУ – Лучик В.В. Етимологічний словник топонімів України / відп. ред. В.Г. Складенко. Київ : ВЦ «Академія», 2014. 544 с.

СГУ – Словник гідронімів України / уклад. І.М. Желєзняк та ін. ; за ред. К.К. Цілуйка. Київ : Наукова думка, 1979. 781 с.

СМУ – Словник мікрогідронімів України. Волинь, Житомирщина, Запоріжжя, Київщина, Кіровоградщина, Полтавщина, Черкащина / ред., передмова О.П. Карпенко; уклад. І.М. Желєзняк, В.В. Лучик, Т.І. Поляруш, О.С. Стрижак, В.П. Шульгач. Київ : Обереги, 2004. 448 с.

СПИСОК ВИКОРИСТАХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бевзенко С.П. Історична морфологія української мови (нариси із словозміни та словотвору). Ужгород : Закарпатське обл. вид-во. 1960. 416 с.
2. Винницький В.М. Українська акцентна система: становлення, розвиток. Львів : Бібльос, 2002. 576 с.
3. Авдєєва С.Л. Становлення системи словозміни ойконімів української мови : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Дніпропетровськ, 1997. 253 с.
4. Ковтюх С.Л., Кашталян О.М. Словозмінна парадигматика українських прізвищ : монографія. Кіровоград : ПОЛІМЕД-Сервіс, 2012. 258 с.

5. Ковтюх С.Л. Елементарні парадигматичні класи іменників II відміни середнього роду м'якої групи в сучасній українській мові. *Наукові записки. Серія : філологічні науки (мовознавство)*. 2009. Вип. 86. С. 106–117.

6. Ковтюх С.Л. Елементарні парадигматичні класи іменників середнього роду II відміни твердої групи в українській мові. *Наукові записки. Серія : філологічні науки (мовознавство)* : у 5 ч. 2010. Вип. 89 (4). С. 129–133.

7. Ковтюх С.Л. Морфологічна парадигматика іменників II відміни середнього роду мішаної групи в сучасній українській мові. *Наукові записки. Серія : філологічні науки (мовознавство)*. 2012. Вип. 105 (1). С. 341–347.

8. Мацьків П.В. Наголос і морфемна структура іменника. *Мовознавство*. 1994. № 1. С. 34–40.

9. Мацьків П.В. Наголос і морфемна структура іменника (моносудфіксальні утворення). *Мовознавство*. 1997. № 6. С. 51–56.

10. Франко З.Т. Граматична будова українських гідронімів : монографія. Київ : Наукова думка, 1979. 184 с.